

**І. Д. Істинюк**

кандидат педагогічних наук,  
доцент кафедри педагогіки та методики початкової освіти  
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

## ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ПРОЄКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

*У статті розглянуто проблему формування підприємницького мислення молодших школярів засобами проєктних технологій. Узагальнено, що підприємницьке мислення – це здатність бачити можливості, розв'язувати проблеми, ухвалювати рішення та діяти в умовах невизначеності та мінливості. Це навичка, яка може допомогти дітям стати впевненішими, більш творчими та успішними в житті. Обґрунтовано, що процес формування підприємницького мислення має бути захопливим, цікавим і результативним. Саме тому ідея проєктних технологій знову стає центральною в початковій школі. Використання технології проєктного навчання в початкових класах передбачає певну послідовність залучення учнів до проєктної діяльності: від недовготривалих (1–2 уроки) однопредметних проєктів до довготривалих, міжпредметних; від індивідуальних проєктів до групових і загальнокласних.*

*Підсумовано, що занурюючи молодших школярів у світ підприємництва засобами проєктних технологій забезпечується розвиток творчості та інновацій; критичного мислення та навичок розв'язання проблем; підвищення стійкості та наполегливості; закладення основ фінансової грамотності; заохочення співпраці та спілкування. До проєктних технологій, що сприяють формуванню підприємницького мислення молодших школярів віднесено ігри, що стимулюють інноваційне мислення; проєктні завдання: вчимося діючи; практичні вправи з управління бюджетом; завдання та проєкти, що розвивають самостійність; приклади з реального життя; ознайомлення молодших школярів огляд найкращими програмами з розвитку підприємницьких навичок (Junior Achievement, Young Entrepreneurs Academy, Lemonade Day), соціальні проєкти. Формування підприємницького мислення молодших школярів можливе шляхом використання різних методів та активностей, що стимулюють їхню цікавість, креативність, критичне мислення та комунікацію. Основне – створити дітям сприятливе середовище для розвитку їхнього потенціалу, підтримувати інтереси та ідеї, давати свободу і відповідальність, а також бути для них натхненням і прикладом.*

**Ключові слова:** підприємницьке мислення, підприємницька компетентність, молодші школярі, проєктні технології, проєктні завдання.

**Постановка проблеми.** В епоху швидких змін однією з ключових навичок стало вміння підлаштовуватися під нові умови. У ХХІ столітті питання щодо майбутньої професії для дитини поступово відходить на другий план. Набагато важливіше розвинути в дитини універсальні компетентності, які можливо застосувати до різних сфер, доповнюють основні інтереси дитини та дадуть змогу легко орієнтуватися в будь-якому середовищі. У нових реаліях саме підприємницькі навички та підприємницьке мислення є основою для розвитку самостійності, незалежності, здатності ухвалювати рішення та розвитку успішної кар'єри в майбутньому [1, с. 355]. Саме підприємницьке мислення є одним із ключових soft skills, які потрібні будь-якій людині для розвитку та просування кар'єрними сходами [2, с. 9]. Однак підприємництво як діяльність може стосуватися не лише комерційного сегменту. Так само як і бізнесмен, не обов'язково буде підприємцем. Простими словами, підприємництво можна охарактеризувати так: підприємець – це ініціатор змін у тепе-

рішньому часі. Якщо людина відчуває внутрішню потребу і здійснює певні дії – це її підприємницький хід.

Чому ж підприємницьке мислення необхідно розвивати ще з дошкільного та раннього шкільного віку? Відповідь дуже проста. Саме в цьому віці діти найактивніше вигадують ігри, легко залучають до участі своє оточення і, головне, не бояться помилок і не падають духом, якщо гра не вдалася – «не проблема, просто придумай нову». Однак, на жаль, здатність креативно мислити, вільно збирати й очолювати групи та азартно комунікувати з іншими дуже легко загубити вже в початковій школі, адже традиційна система освіти вимагає від учнів суворого дотримання правил та активного послуху [3, с. 110]. Таким чином, розвиваючи в дітях підприємницьке мислення, уможлиблюється збереження і примноження важливих здібностей, закладених від народження.

Іншим важливим чинником успішного формування підприємницького мислення, звісно ж, є розвиток універсальних компетентностей [4]. У шкіль-

ній програмі важливо спроектувати такі умови та ситуації, у яких дитина матиме змогу легко та швидко опанувати нові навички та вміння, а також soft skills, тобто ті навички, які потрібні в будь-якій сфері діяльності (керування власними ресурсами, уміння спілкуватися, домовлятися, доносити власну позицію, знаходити аргументи, не боятися помилок), – і все це в цілісному вигляді.

Важливе значення для гармонійного розвитку дитини і досягнення певного рівня розвитку відіграє її оточення і її взаємодія з дорослими. Тобто, щоб мислити як підприємець, потрібно зануритися в середовище підприємців [5]. Значним потенціалом у цьому володіють проєктні технології.

#### **Аналіз останніх досліджень та публікацій.**

Проблема формування підприємницької компетентності та підприємницького мислення є досить актуальною, а тому знайшла відображення у низці наукових пошуків. Так, науковцями розглянуто питання значення підприємницької компетентності учнів (Л. Ахметова [7], А. Гуломжон [5], Н. Макарова та Т. Макаренко [1] та ін.); зарубіжний досвід формування підприємницької компетентності здобувачів загальної середньої освіти (В. Авраменко [6], Т. Завгородня [9], С. Прищепа [4] та ін.); фінансову грамотність та підприємливість учнів як ключової компетентності (А. Гельбак [2], Н. Бахмат [3] та ін.); основні виклики, інструменти і результати формування підприємницьких компетенцій (В. Жилінська [8]); формування підприємницької компетентності та підприємницького мислення з використанням інноваційних інструментів, зокрема засобами естетотерапії (Ю. Кулімова та К. Іванова [10]) та у процесі проєктної діяльності (І. Гриценко [11]). Однак, здійснений аналіз наукової літератури засвідчив, що недостатньо вивченими залишаються питання формування підприємницького мислення молодших школярів засобами проєктних технологій.

**Метою статті** є визначення потенціалу та можливостей проєктних технологій у формуванні підприємницького мислення молодших школярів.

**Виклад основного матеріалу.** Ми живемо в епоху швидких і глобальних змін, які вимагають адаптації, гнучкості та інновацій. Світ стає дедалі складнішим і конкурентнішим, а робота – дедалі нестабільнішою та непередбачуваною [6]. У цих умовах підприємницьке мислення є ключовим чинником успіху та щастя. Саме підприємницьке мислення дає змогу дітям розвивати такі якості та навички:

1) креативність: здатність вигадувати нові ідеї, рішення та продукти, які сприятимуть покращенню життя людей і суспільства;

2) критичне мислення: здатність аналізувати, оцінювати та критикувати інформацію, аргументи та дії, а також обґрунтовувати власні судження та вибір;

3) комунікація: здатність висловлювати власні думки, почуття та ідеї зрозуміло, переконливо та ввічливо, а також слухати й розуміти інших;

4) співпраця: здатність працювати в команді, домовлятися, ділитися, допомагати та поважати інших, а також приймати різні ролі та відповідальності;

5) лідерство: здатність надихати, мотивувати та спрямовувати інших до спільної мети, а також приймати ініціативу, ризик і відповідальність за власні дії та результати.

Ці якості та навички не лише допоможуть дітям, передусім, молодшим школярам у навчанні та кар'єрі, а й в особистому житті та громадській діяльності. Як сказав Річард Бренсон, «підприємництво – це не тільки про створення бізнесу, а й про створення себе» [12, с. 107].

Загалом формування підприємницького мислення та підприємницьких умінь відбувається вже тоді, коли учні беруть участь в учнівському самоврядуванні та дослідницькій діяльності, виконують роль організаторів шкільних справ, обирають майбутню професію, планують створення власної справи. На сучасному етапі формування підприємницького мислення та підприємницької компетентності розпочинається з початкової школи, адже в ринкових умовах молодші школярі мають ознайомитися з основами економічних істин, понять, категорій, явищ, з потребами людей. Слід зазначити, що формування підприємницького мислення пов'язане не лише з тим, як учням викладають економіку, а з усією системою навчання та виховання в школі [13].

Варто відзначити, що в початковій школі ще немає курсу економіки, тому варто формувати підприємницьке мислення на основі інтегрованих уроків: з математикою, логікою, образотворчим мистецтвом, природознавством, а також у межах своєрідних спецкурсів (наприклад, для учнів молодшого шкільного віку (2–4 класів) буде корисною програма «Цікава економіка»). Молодші школярі здатні усвідомлювати значення підприємницького мислення шляхом опанування умінь раціонально використовувати матеріал, об'єктивно оцінювати результати діяльності, чесно і сумлінно виконувати покладені на них обов'язки [14].

Усе це зумовлює необхідність пошуку інноваційних засобів та технологій, які б сприяли успішному формуванню підприємницького мислення молодших школярів. Значним потенціалом у цьому процесі володіють проєктні технології. Нині ідея проєктних технологій знову стає центральною в діяльності закладів освіти різних рівнів [15]. Дедалі більше педагогів зацікавлені в різноманітних формах і методах навчання, щоб зробити освітній процес захопливим, цікавим і результативним. Інтереси дітей постійно змінюються. Актуальною стає розробка та впро-

вадження в початкову освіту проєктних технологій.

Проєктне навчання відрізняється від проблемного тим, що діяльність учнів має характер проєктування, тобто передбачає одержання конкретного (практичного) результату і його публічної демонстрації. Технологія проєктного навчання передбачає розроблення та створення учнем під контролем вчителя нових продуктів, які мають суб'єктивну або об'єктивну новизну і практичну значущість. Серед навчальних проєктів важливо виокремити:

1) дослідницькі, які за структурою наближені до справжнього наукового дослідження: актуальність теми, визначення проблеми, предмета й об'єкта дослідження, окреслення завдань, методів, джерел інформації, висунення гіпотез, узагальнення результатів, висновки, оформлення результатів, окреслення нових проблем;

2) творчі – не мають детально опрацьованої структури, підпорядковуються жанру кінцевого результату (газета, фільм, свято), але результати оформляються в продуманій завершеній формі (сценарій фільму або свята, макет газети);

3) інформаційні – збір інформації та ознайомлення з нею зацікавлених осіб, аналіз та узагальнення фактів; подібні до дослідницьких проєктів і є їхньою складовою частиною, потребують презентації та її розробки;

4) соціально значущі – від початку чітко окреслюється результат діяльності, зорієнтований на інтереси певної групи людей; вимагають розподілу ролей учасників, плану дій, зовнішньої експертизи.

Технологія проєктного навчання може бути ефективно використана, починаючи з початкової школи, водночас, не замінюючи традиційну систему, а органічно доповнюючи, розширюючи її. Враховуючи вікові та психолого-фізіологічні особливості молодших школярів, під час організації проєктної діяльності в початковій школі теми дитячих проєктних робіт краще обирати зі змісту навчальних предметів або з близьких до них галузей. Доцільно в процесі роботи над проєктом проводити з молодшими школярами екскурсії, прогулянки-спостереження, соціальні акції. У цьому контексті актуальними є опитування, інтерв'ювання учнями окремих осіб, для яких призначений дитячий проєкт.

Досвід роботи свідчить, що у використанні технології проєктного навчання в початкових класах ефективною є така послідовність залучення учнів до проєктної діяльності: від недовготривалих (1–2 уроки) однопредметних проєктів до довготривалих, міжпредметних, від індивідуальних проєктів до групових і загальнокласних. Діти адаптовуються з початкової школи до публічних виступів. Особливої уваги в початковій школі потребує

завершальний етап проєктної діяльності – презентація (захист) проєкту.

З огляду на це, варто відзначити, що у формуванні підприємницького мислення молодших школярів проєктні технології володіють значним потенціалом, оскільки дають змогу не лише зробити процес навчання захопливим, а й ефективно стимулювати інноваційне мислення. До проєктних технологій, що сприяють формуванню підприємницького мислення молодших школярів відносимо:

1) ігри, що стимулюють інноваційне мислення. Ігри, спрямовані на розвиток креативності, дають змогу молодшим школярам виходити за межі стандартного мислення і знаходити нестандартні рішення. Наприклад, конструктори типу LEGO® дають змогу створювати унікальні моделі, стимулюючи уяву та просторове мислення. Інші ігри (наприклад, «Мозковий штурм» або «Рольові ігри»), спонукають дітей генерувати ідеї та працювати в команді, що є важливою навичкою для майбутніх підприємців. Також популярними є настільні ігри, які потребують стратегічного планування та прийняття рішень, наприклад, «Монополія» або «Каркассон», що сприяють розвитку логіки та аналітичних здібностей;

2) проєктні завдання: вчимося діючи. Проєктні завдання є практичним методом навчання, що дає змогу молодшим школярам застосовувати теоретичні знання на практиці. Створення власних проєктів чи то запуск міні-бізнесу, розробка додатка або організація шкільного заходу, допомагає дітям зрозуміти процес від ідеї до реалізації. Такі завдання розвивають навички планування, управління часом і ресурсами, а також вчать долати труднощі й адаптуватися до змін. Важливо, щоб проєкти були цікавими та відповідали віковим особливостям дітей, що підвищить їхню мотивацію та залученість у процес навчання;

3) практичні вправи з управління бюджетом. Практичні вправи відіграють ключову роль у закріпленні знань про фінанси. Одним з ефективних методів є створення особистого бюджету, де діти мають змогу планувати власні доходи та витрати, відстежувати витрати та аналізувати фінансові звички. Досить корисною вправою є накопичення коштів на конкретну мету (наприклад, купівля бажаної іграшки чи інвестиція у власний проєкт). Такі завдання вчать дисципліни, цілепокладання та терпіння, що є важливими якостями для успішного підприємця;

4) завдання та проєкти, що розвивають самостійність. Одним з ефективних способів виховання відповідальності є залучення молодших школярів до різноманітних завдань і проєктів, які потребують самостійного підходу. Такі завдання можуть передбачати:

- організацію шкільних заходів, що дає змогу молодшим школярам планувати, розподіляти обов'язки та бачити результати власної праці;

- ведення особистого проєкту – це може бути створення міні-бізнесу, розробка творчого проєкту або участь у наукових дослідженнях;

5) приклади з реального життя також можуть стати потужним інструментом для натхнення та навчання під час проєктної діяльності молодших школярів. Багато успішних підприємців починали з помилок і невдач, які стали основою їхніх подальших досягнень. Наприклад:

- Стів Джобс: Один із засновників Apple був звільнений з власної компанії, але це не зупинило його. Він заснував нову компанію NeXT і повернувся в Apple, привівши її до величчя;

- Едвард Браун: Засновник Brownie, відомої марки іграшок, зіткнувся з численними фінансовими труднощами і невдачами, перш ніж досягти успіху;

- Річард Бренсон: Засновник Virgin Group, який починав з невеликих проєктів, стикався з банкрутством і невдачами, але продовжував розширювати свій бізнес, створюючи одну з найбільших бізнес-імперій у світі.

Ці історії показують, що невдачі не є кінцем шляху, а навпаки, можуть стати потужним поштовхом до розвитку та успіху. Вони вчать дітей, що завзятість, віра в себе та здатність вчитися на помилках є ключовими чинниками на шляху до досягнення великих цілей;

6) ознайомлення молодших школярів огляд найкращими програмами з розвитку підприємницьких навичок. Існує безліч програм, розроблених спеціально для навчання дітей і підлітків основ підприємництва. Найпопулярнішими та найефективнішими серед них є:

- Junior Achievement (JA): міжнародна організація, що пропонує програми, спрямовані на розвиток підприємницьких і фінансових навичок на основі інтерактивних занять та проєктів;

- Young Entrepreneurs Academy (YEA!): програма, що дає змогу учням створити власний бізнес-план і реалізувати проєкт під керівництвом наставників;

- Lemonade Day: програма, яка вчить дітей запускати власні лимонадні стенди, надаючи практичний досвід в управлінні бізнесом;

6) соціальні проєкти. Підприємництво не завжди пов'язане лише з прибутком. Соціальні проєкти дають змогу дітям використовувати підприємницькі навички для розв'язання суспільних проблем і внесення позитивних змін у спільноту. Участь у соціальних проєктах вчить дітей відповідальності, емпатії та співпраці. Такі проєкти можуть охоплювати екологічні ініціативи, благодійні акції, освітні програми або допомогу вразливим групам населення. Робота над соціальними

проєктами допомагає розвивати навички лідерства, комунікації та організації. Безліч молодих підприємців уже досягли успіху, реалізуючи соціальні проєкти. Наприклад, школярі можуть організувати кампанію зі збору коштів для благодійності, створити екологічний клуб для очищення місцевих парків або розробити освітні програми для дітей з особливими потребами. Ці приклади демонструють, що підприємництво може бути потужним інструментом для позитивних змін у суспільстві;

Робота над проєктами допомагає дітям навчитися планувати свій час, розставляти пріоритети і долати труднощі, які виникають в процесі роботи над проєктом. Це також вчить дітей приймати рішення і нести за них відповідальність, що вкрай важливо в підприємницькій діяльності.

Важливим моментом у формуванні підприємницького мислення молодших школярів засобами проєктних технологій є заохочення ініціативи та самостійності прийняття рішень. Заохочення ініціативи та самостійності потребує уважного підходу з боку батьків і педагогів. Важливо створити умови, в яких діти відчувають підтримку, але водночас мають свободу для прийняття власних рішень. Деякими ефективними методами є:

- надання вибору – давайте дітям змогу самостійно обирати завдання або напрямки для проєктів, що стимулює їхній інтерес і мотивацію;

- зворотний зв'язок – конструктивна критика та заохочення за успішні рішення, допомога молодшим школярам вчитися на власних помилках;

- заохочення відповідальності: давайте дітям можливість брати на себе відповідальність за певні аспекти проєкту або домашні обов'язки;

- створення середовища, де молодші школярі матимуть змогу експериментувати і вчитися на власних помилках, що сприяє розвитку впевненості в собі та самостійності, адаптивності та готовності до вирішення складних завдань у майбутньому.

Варто відзначити, що використання проєктних технологій передбачає також проведення інтерактивних форм занять, на яких молодші школярі знайомляться з різноманітними аспектами підприємництва. Після закінчення кожної зустрічі важливо проводити рефлексію з використанням різних дидактичних матеріалів аналізу діяльності. Створені заходи повинні мати змістову гнучкість та відповідати конкретному освітньому замовленню. Для цього необхідне врахування індивідуальних запитів школярів щодо змістових аспектів інтерактивних форм занять. Так, на початку кожного уроку важливо проводити низку вправ, зокрема:

- 1) майстер-клас «Хто такий підприємець?». Розвиток здатності формулювати власну бізнес-ідею та її основну мету, ознайомлення школярів із портретом підприємця;

2) рольова гра «Майстер продажів». Розвиток здатності створювати унікальний продукт і вміння його продавати. Ігровий підхід здійснюється з метою формування та розвитку мовленнєвих навичок і вмінь учнів. Особливість цієї форми навчання полягає в тому, що кожен з учасників може змодельовувати себе в запропонованій ситуації, відчувати наслідки тих чи інших дій і ухвалити виважене рішення;

3) майстер-клас «Мій проєкт». Розвиток здатності застосовувати методи проєктування в практичному житті, публічно демонструвати результати та оцінювати характер досягнутого.

Також на уроках діти навчаються самостійно придумувати ідеї, розробляти концепцію, а педагоги допомагають вибудувати ефективну командну роботу. Кінцевий результат залежить від особистого внеску всіх учасників, що дає змогу кожній дитині відчувати себе і в ролі виконавця, і в ролі лідера проєкту. Робота в команді формує довірче середовище, а накопичений досвід дає змогу швидше адаптуватися до мінливих зовнішніх умов. Отримані під час такої проєктної діяльності навички та компетентності стануть у пригоді дітям і тепер, і в майбутньому професійному житті, незалежно від обраної спеціальності.

Занурюючи дітей у світ підприємництва, проєктні технології сприяють:

1) творчості та інноваціям. Навчання підприємництва спонукає дітей мислити нестандартно, висувати унікальні ідеї та знаходити інноваційні рішення проблем. Беручи участь у різноманітних проєктах, підприємницьких іграх і заняттях, молодші школярі мають змогу розкрити власний творчий потенціал і розвинути мислення, зорієнтоване на інновації;

2) розвитку критичного мислення та навичок розв'язання проблем. Підприємництво передбачає виявлення проблем, їхній аналіз і пошук ефективних рішень. Завдяки навчанню підприємництва молодші школярі мають змогу покращити власні здібності критичного мислення та розвинути навички розв'язання проблем, що є цінними в різних аспектах життя;

3) підвищенню стійкості та наполегливості. Підприємництво не завжди протікає гладко. Це вимагає стійкості та здатності відновлюватися після невдач. Навчання дітей підприємству сприяє формуванню в них вмінь приймати виклики, долати перешкоди та розвивати стійке мислення;

4) закладенню основ фінансової грамотності. Розуміння основ фінансів і управління грошима має вирішальне значення для дітей – молодших школярів. Навчання підприємства дає дітям можливість дізнатися про складання бюджету, заощадження, інвестування та цінності грошей. Ці навички фінансової грамотності

необхідні для їхнього особистісного та професійного життя;

5) заохоченню співпраці та спілкування. Підприємництво часто передбачає роботу в команді та співпрацю з іншими. Беручи участь у проєктах, підприємницьких іграх і заходах, молодші школярі мають змогу розвивати навички командної роботи та спілкування, навчившись ефективно співпрацювати, делегувати завдання і ділитися власними ідеями.

**Висновки та перспективи подальших досліджень.** Формування підприємницького мислення – важлива частина особистого розвитку школяра. Важливо пам'ятати, що сучасні діти – це майбутні учасники фінансового ринку – майбутні підприємці, платники податків, продавці, покупці, банкіри тощо. Від того, як вони діятимуть у різних економічних життєвих ситуаціях, значною мірою залежить стан економіки та економічний добробут країни. Саме тому ще з початкової школи важливим є формування підприємницького мислення молодших школярів, адже сфера фінансів зачіпає фактично всі аспекти життя сучасної людини. Однак економічні та фінансові знання складно засвоїти, тому в формуванні підприємницького мислення потрібно застосовувати цікаві ефективні прийоми та методи.

Продуктивна мисленнєва діяльність, навчально-пізнавальний інтерес в молодших школярів формуються в результаті організації активної цікавої діяльності. Таким чином, застосовуючи різні прийоми і методи навчання, зокрема й проєктні технології, у формуванні підприємницького мислення молодших школярів, варто підсумувати, що інтерактивна творчість вчителя та учнів безмежна. Важливо лише вміло спрямувати її для досягнення поставлених цілей. Застосування різних цікавих технологій навчання сприяє вихованню активного суб'єкта ринку праці, який вільно розпоряджається власними здібностями. Таким чином, системні знання поряд з навичками спільної діяльності є тим фундаментом, на якому має будуватися сучасна економічна освіта молодших школярів.

#### Список використаної літератури:

1. Макарова Н. А., Макаренко Т. А. Формування підприємницьких компетенцій у школярів. *Науково-методичний електронний журнал «Концепт»*. 2017. Вип. 32. С. 355–357.
2. Гельбак А. М. Формування підприємливості учня як ключової компетентності для життя: методичні рекомендації. Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2017. 24 с.
3. Бахмат Н. В. Формування основ фінансової грамотності молодших школярів на уроках математики в Новій українській школі.

- Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2021. Вип. 31. С. 107–122.
4. Прищепа С. М. Формування підприємницької компетентності учнів у сучасній школі: зарубіжний досвід. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. Вип. 75 (2). С. 75–78.
  5. Гуломжон А. Н. Формування підприємницьких компетенцій у школярів. *Scientificprogress*. 2022. Вип. 3. С. 944–951.
  6. Авраменко В. Педагогічні умови формування підприємницької компетентності дітей та учнівської молоді в закладах неформальної (позашкільної) освіти: уроки європейського досвіду. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2021. Вип. 10 (114). С. 211–224.
  7. Ахметова Л. Ф. До питання значення підприємницької компетенції учнів. *Актуальні напрями наукових досліджень про перспективи розвитку*. 2018. Вип. 1. С. 56–58.
  8. Жилінська В. Д. Формування підприємницьких компетенцій: виклики, інструменти і результати. Орехово-Зуєво, 2021. 275 с.
  9. Завгородня Т. М. Формування підприємницької компетентності здобувачів загальної середньої освіти: зарубіжний досвід. *Гірська школа українських Карпат*. 2020. Вип. 22. С. 189–193.
  10. Кулімова Ю., Іванова К. Формування у молодших школярів підприємницької компетентності засобами естетотерапії. *Інноваційні педагогічні рішення у початковій освіті*. 2018. Вип. 2. С. 79–87.
  11. Гриценко І. Модель розвитку підприємницької компетентності майбутніх фахівців у процесі проєктної діяльності. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Педагогічні науки*. 2021. Вип. 3. С. 141–148.
  12. Макарук О. Л. Формування в молодших школярів підприємливості в контексті вимог нової української школи. *Освітні обрії: науково-педагогічний журнал*. 2022. Вип. 1 (54). С. 105–109.
  13. Pryshchepa S. To the problem of formation of pupils' entrepreneurial competence: modern approaches. *Young scientist*. 2019. Вип. 65. С. 383–385.
  14. Яхновська А., Єрошенко К., Шпачинський І. Формування навичок підприємливості в початковій школі. Філософсько-педагогічні засади та перспективи розвитку. *Молодий вчений*. 2024. Вип. 4 (116). С. 58–63. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-4-116-11>
  15. Федорчук В. В., Аліксійчук О. С. Проєктні технології у підготовці майбутнього вчителя початкової школи. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2021. Вип. (30). С. 367–383. <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2021-30-367-383>

#### Istyniuk I. Developing entrepreneurial thinking in young schoolchildren through project-based technologies

*The article examines the issue of developing entrepreneurial thinking in young schoolchildren through project-based technologies. It is generalised that entrepreneurial thinking is the ability to identify opportunities, solve problems, make decisions, and act in conditions of uncertainty and change. This skill can help children become more confident, creative, and successful. It is substantiated that developing entrepreneurial thinking should be engaging, interesting, and compelling. This is why project-based technologies are once again becoming central in primary education. Using project-based learning technology in primary school involves a specific sequence of engaging students in project activities: from short-term (1–2 lessons) single-subject projects to long-term, interdisciplinary ones; from individual projects to group and whole-class projects.*

*It is concluded that immersing young schoolchildren in entrepreneurship through project-based technologies ensures the development of creativity and innovation, critical thinking and problem-solving skills, increased resilience and perseverance, the foundation of financial literacy, and the encouragement of collaboration and communication. The project-based technologies that contribute to the development of entrepreneurial thinking in young schoolchildren include games that stimulate innovative thinking; project-based tasks – learning by doing; practical exercises in budget management; tasks and projects that foster independence; real-life examples; familiarisation of young schoolchildren with the best programmes for developing entrepreneurial skills (Junior Achievement, Young Entrepreneurs Academy, Lemonade Day); and social projects. Developing entrepreneurial thinking in young schoolchildren is possible through various methods and activities that stimulate their curiosity, creativity, critical thinking, and communication. The key aspect is to create an enabling environment for children to develop their potential, support their interests and ideas, provide them with freedom and responsibility, and serve as an inspiration and role model.*

**Key words:** entrepreneurial thinking, entrepreneurial competence, young schoolchildren, project-based technologies, project-based tasks.